

חוברת תרגול – משחקי מילים בתמונות: ניבים, רבוי משמעות ושמות יישובים

מהדורה למורה רגיל

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להרחיב אוצר מילים ולזהות ביטויים וניבים בעברית לפי הקשר
- להבין את התופעה של מילים בעלות משמעות כפולה ולהשתמש בה נכון
- לתרגל זיהוי שמות מקומות ומושגים מתחומי חיים שונים דרך ייצוג חזותי
- לפתח חשיבה יצירתית בהמרת רעיון מילולי לייצוג חזותי ולהפך

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – פרק 1 • ניבים וביטויים: פשוטו מול מליצתו – זיהוי המשמעות האמיתית

1. א – להתחיל שיחה ולהפיג מתח
2. א – לקבל אישור להתחיל במשהו
3. א – לחלום בהקיץ ולא להתרכז
4. א – לדבר בכנות ובאמת

חלק ב' – פרק 1 • ניבים וביטויים: פשוטו מול מליצתו – התאמת ניב למשמעות

1. 1 – ב (לוותר על עמדה קיצונית ולהתפשר)
2. 2 – ג (לא להחליט ולהישאר בין שתי אפשרויות)
3. 3 – ד (להצביע בדיוק על מקור הבעיה)
4. 4 – ה (להתרברב או להקים רעש סביב דבר קטן)
5. 5 – א (להתעלם בכוונה ממשהו)

חלק ג' – פרק 1 • ניבים וביטויים: פשוטו מול מליצתו – שימוש נכון בניבים

1. לשבור את הקרח
2. אור ירוק

חלק ד' – פרק 1 • ניבים וביטויים: פשוטו מול מליצתו – כתיבה והסבר

1. משפט שמתאר מאמץ מחשבתי למצוא פתרון, למשל בשיעורי בית או בחידה קשה.
2. התשובה צריכה להסביר שהציור מציג את המשמעות המילולית, בעוד שהביטוי מתכוון למשמעות מושאלת ושונה לגמרי.

חלק ה' – פרק 2 • מילים כפולות משמעות – זיהוי משמעויות

1. א – יש לה שני פירושים שונים
2. א – מעיין מים בטבע
3. א – חג מתוך שלושת הרגלים
4. א – בול דואר, או במשמעות 'בדיוק'
5. א – קלף משחק, או לקלף פרי

חלק ו' – פרק 2 • מילים כפולות משמעות – התאמת מילה למשמעות השנייה

1. 1 – ג (מעיין מים בטבע)
2. 2 – ד (חג מתוך שלושת הרגלים)
3. 3 – ה (בדיוק, בלי טעות (פגע בול))
4. 4 – ב (לחכות רגע (תכתר!))
5. 5 – א (לצנוח בפתאומיות על טרף)

חלק ז' – פרק 2 • מילים כפולות משמעות – כתיבה והבנת הקשר

1. שני משפטים נפרדים, בכל אחד שימוש נכון במשמעות המתאימה של 'עין'
2. משפט שבו 'רגל' משמשת במובן של חג (כמו חג הפסח כחג רגל)
3. הסבר שמזכיר שהמילים הסובבות או נושא המשפט מכוונות לפירוש הנכון
4. כל מילה אמיתית בעברית עם שתי משמעויות שונות, עם הסבר קצר לכל אחת

חלק ח' – פרק 3 • שמות יישובים מצוירים – זיהוי בסיסי

1. נכון – כך מוסבר על דף היישובים - שם היישוב מוסתר ויש לבחור את התשובה הנכונה
2. נכון – בדף מצוין שיש כ-54-61 יישובים בנושא זה
3. נכון – האתר מצייר ניבים ושמות יישובים כפשוטם לפי הנושא
4. לא נכון – להפך - זהו אחד הנושאים הגדולים, עם כ-60 תמונות

חלק ט' – פרק 3 • שמות יישובים מצוירים – זיהוי לפי מרכיבי השם

1 – ה (פתח + תקווה)
2 – א (באר + שבע)
3 – ו (כפר + סבא)
4 – ב (בת + ים)
5 – ד (ראש + עין)
6 – ג (קריה + שמונה)

חלק י' – פרק 3 • שמות יישובים מצוירים – השלמות

1. זכרון יעקב
2. ראש פינה
3. נס ציונה

חלק י"א – פרק 3 • שמות יישובים מצוירים – הבנה ויישום

1. א – ציור של בית ושמש בשמיים
2. ב – לזהות את הפריטים בציור ולחבר אותם למילים
3. א – בת ים

חלק י"ב – פרק 4 • חידות רבוס – מה זו חידת רבוס

1. נכון – כך בנויה כל חידה באתר – תמונה, רמז, ואז אפשר לנסות לפתור
2. לא נכון – הפתרון מוסתר ומתגלה רק אחרי שמנסים, כדי לעודד חשיבה עצמאית
3. נכון – אלה הנושאים שמופיעים בחידות הרבוס המקוריות באתר
4. נכון – שמות יישובים רבים מורכבים ממילים מוכרות שצריך לזהות בציור

חלק י"ג – פרק 4 • חידות רבוס – פענוח לפי רמז

1. ב – באר שבע
2. ג – כפר סבא
3. ב – תלולית ועונת האביב
4. א – ראש השנה

חלק י"ד – פרק 4 • חידות רבוס – יצירת חידה

1. חמה
2. באר שבע

חלק ט"ו – פרק 4 • חידות רבוס – חידה משלי

1. תשובה טובה תכלול חלוקה נכונה לשתי מילים, רעיון ציור מתאים לכל מילה, ורמז קצר שעוזר לפענח את הפתרון

חלק ט"ז – פרק 5 • מילים בתחומי חיים (אוכל, מקצועות, גוף, בית ספר, טבע) – מילים במשמעות כפולה

1. א – מקצב, ריתמוס במוזיקה
2. א – פסגה חדה של הר
3. א – מעיין מים בטבע
4. א – חג עלייה (כמו פסח, שבועות וסוכות)

חלק י"ז – פרק 5 • מילים בתחומי חיים (אוכל, מקצועות, גוף, בית ספר, טבע) – ניבים עם איברי גוף

1 – ב (אדם טוב ונדיב)
2 – א (מישהו שמקשיב ברצון ובתשומת לב)
3 – ד (לעזור במשהו)
4 – ג (לחשוב קשה כדי למצוא פתרון)

חלק י"ח – פרק 5 • מילים בתחומי חיים (אוכל, מקצועות, גוף, בית ספר, טבע) – השלמת ניבים

1. שברה
2. קשבת

חלק י"ט – פרק 5 • מילים בתחומי חיים (אוכל, מקצועות, גוף, בית ספר, טבע) – כתיבה ויישום

1. שני משפטים תקינים שבהם אותה מילה מופיעה בשתי משמעויות שונות וברורות
2. משפט שבו הניב משמש במשמעות של שמירה או מעקב, למשל: המורה שמה עין על התלמידים בטיול
3. ציון שם המקצוע ומשמעותו המקורית, לצד המשמעות הנוספת של אותה מילה בעברית

חלק כ' – פרק 6 • יצירה עצמית: תכנון ציור לביטוי – הבנת הרעיון

1. נכון – המשחק מבוסס על ציור הביטוי כפשוטו, כדי לנחש מהי המשמעות האמיתית
2. נכון – כך בדיוק בנוי התרגיל נחשו את הביטוי
3. נכון – זהו ציור של המשמעות המילולית של הביטוי
4. לא נכון – כדי שהניחוש יצליח צריך לבחור ביטוי מוכר ונפוץ
5. לא נכון – המשחק מבוסס דווקא על ציור המשמעות הפשוטה, המילולית

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התלמיד/ה מזהה נכון שתי שכבות משמעות ומנסח את ההבדל ביניהן בבירור
- שני המשפטים מדגימים שימוש נכון בשתי המשמעויות השונות של אותה מילה
- תשובה המראה חשיבה על תהליך הפתרון, לא רק תוצאה סופית

טיפים להפעלה:

- ניתן לחלק את החוברת לשתי-שלוש שיעורים: שיעור אחד לניבים ומילים דו-משמעיות, שיעור שני ליישובים ורבוסים, שיעור שלישי לתחומי חיים ויצירה עצמית
- לתלמידים מתקשים אפשר לתת רמז נוסף או לעבוד בזוגות על חידות הרבוס
- לתלמידים מתקדמים כדאי להציע ליצור בעצמם ניב או ביטוי חדש ולתכנן עבורו איור, כבפרק האחרון
- אפשר להשתמש בתרגילי הזיהוי כתחרות קצרה בין קבוצות בכיתה, בדומה לרעיון מרוץ הקבוצות באתר

חוברת תרגול – משחקי מילים בתמונות: ניבים, רבוי משמעות ושמות יישובים

🖼️ משחקי מילים בתמונות

חט״ב · רגיל

תוכן החוברת

1. פרק 1 – ניבים וביטויים: פשוטו מול מליצתו
2. פרק 2 – מילים כפולות משמעות
3. פרק 3 – שמות יישובים מצוירים
4. פרק 4 – חידות רבוס
5. פרק 5 – מילים בתחומי חיים (אוכל, מקצועות, גוף, בית ספר, טבע)
6. פרק 6 – יצירה עצמית: תכנון ציור לביטוי

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – משחקי מילים בתמונות: ניבים, רבוי משמעות ושמות יישובים

חוברת התלמיד/ה **רגיל**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת זו תתרגלו זיהוי ביטויים, ניבים ומילים דו-משמעיות דרך איורים, בדיוק כמו באתר. בכל פרק כתבו את התשובה במילים שלכם, ונסו להסביר מדוע האיור מתאים למשמעות. עבדו לפי סדר הפרקים, ואפשר לחזור על חידות קשות יותר בסוף.

1 חלק א' – פרק 1 • ניבים וביטויים: פשוטו מול מליצתו – זיהוי המשמעות האמיתית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המשמעות האמיתית של הניב "לשבור את הקרח"?

(א) להתחיל שיחה ולהפיג מתח (ב) לשבור חפץ עשוי קרח (ג) לצאת לטיול בקור

(ד) לקנות קרח למקרר

2. הניב "לקבל אור ירוק" פירושו...

(א) לקבל אישור להתחיל במשהו (ב) לצבוע קיר בצבע ירוק (ג) להסתכל ברמזור

(ד) לקנות מנורה ירוקה

3. מה המשמעות של "להיות עם הראש בעננים"?

(א) לחלום בהקיץ ולא להתרכז (ב) לטוס במטוס גבוה (ג) לגור בהר גבוה

(ד) לצייר עננים בשיעור אמנות

4. הניב "לשים יד על הלב" פירושו...

(א) לדבר בכנות ובאמת (ב) לבדוק את הדופק (ג) לשים יד על בגד (ד) לחבק מישהו בחום

2 חלק ב' – פרק 1 • ניבים וביטויים: פשוטו מול מליצתו – התאמת ניב למשמעות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. לרדת מהעץ	___	**א.** להתעלם בכוונה ממשהו
2. לשבת על הגדר	___	**ב.** לוותר על עמדה קיצונית ולהתפשר
3. לשים אצבע על הפצע	___	**ג.** לא להחליט ולהישאר בין שתי אפשרויות
4. לעשות רוח	___	**ד.** להצביע בדיוק על מקור הבעיה
5. לעצום עין	___	**ה.** להתרברב או להקים רעש סביב דבר קטן

3 חלק ג' – פרק 1 • ניבים וביטויים: פשוטו מול מליצתו – שימוש נכון בניבים

השלימו את המילה החסרה.

1. לפני הפגישה החשוב היה _____ כדי שכולם ירגישו בנוח.

2. המנהל נתן לנו _____ להתחיל בפרויקט החדש.

4 חלק ד' – פרק 1 • ניבים וביטויים: פשוטו מול מליצתו – כתיבה והסבר

ענו בקצרה.

1. כתבו משפט אחד שבו הניב "לשבור את הראש" מופיע במשמעותו הנכונה (לחשוב קשה על פתרון).

2. הסבירו בשתי שורות למה כשמציירים ניב "כפשוטו" (למשל אדם ממש שובר קרח) זה מצחיק אבל לא מה שהביטוי מתכוון.

5 חלק ה' – פרק 2 • מילים כפולות משמעות – זיהוי משמעויות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מילה 'כפולת משמעות' היא מילה ש...

א) יש לה שני פירושים שונים ב) היא נכתבת פעמיים באתר ג) היא מילה ארוכה במיוחד

ד) היא מילה שאולה משפה זרה

2. למילה 'עין' יש שתי משמעויות: איבר בגוף ו...

א) מעיין מים בטבע ב) סוג של עץ פרי ג) כלי נגינה ד) שם של עיר גדולה

3. למילה 'רגל' יש שתי משמעויות: איבר בגוף ו...

א) חג מתוך שלושת הרגלים ב) סוג של בגד ג) כלי מטבח ד) צבע מסוים

4. המילה 'בול' יכולה להתפרש כ...

א) בול דואר, או במשמעות 'בדיוק' ב) בול = עץ בלבד ג) בול = שם משפחה ד) בול = סוג מאכל

5. המילה 'קלף' יכולה להתפרש כ...

א) קלף משחק, או לקלף פרי ב) קלף = כלי נגינה ג) קלף = שם של עיר ד) קלף = סוג בד

6 חלק ו' – פרק 2 • מילים כפולות משמעות – התאמת מילה למשמעות השנייה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. עין	___	**א.** לצנוח בפתאומיות על טרף
2. רגל	___	**ב.** לחכות רגע (תכתר!)
3. בול	___	**ג.** מעיין מים בטבע
4. כתר	___	**ד.** חג מתוך שלושת הרגלים
5. עט	___	**ה.** בדיוק, בלי טעות (פגע בול)

7 חלק ז׳ – פרק 2 • מילים כפולות משמעות – כתיבה והבנת הקשר

ענו בקצרה.

1. כתבו משפט אחד שבו המילה 'עין' פירושה איבר בגוף, ומשפט שני שבו פירושה מעיין מים.

2. כתבו משפט שבו המילה 'רגל' מתארת חג, ולא איבר בגוף.

3. הסבירו במילים שלכם: איך ההקשר במשפט עוזר לדעת איזו משמעות של מילה כפולת משמעות מתאימה?

4. בחרו מילה כפולת משמעות נוספת שלא הוזכרה כאן, וכתבו את שתי המשמעויות שלה.

8 חלק ח׳ – פרק 3 • שמות יישובים מצוירים – זיהוי בסיסי

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	במשחק 'יישובים בתמונות' שם היישוב מוסתר והתלמידים בוחרים אותו מתוך רשימת אפשרויות	☐	☐
2	בנושא יישובים ומקומות יש בשכבת חטיבת הביניים כ-60 יישובים	☐	☐
3	כל האיורים ביישובים מציירים את שם המקום כפשוטו, לפי המילים שמרכיבות אותו	☐	☐
4	הנושא של שמות יישובים הוא הנושא הקטן ביותר באתר	☐	☐

9 חלק ט׳ – פרק 3 • שמות יישובים מצוירים – זיהוי לפי מרכיבי השם

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. פתח תקווה	___	**א.** באר + שבע
2. באר שבע	___	**ב.** בת + ים
3. כפר סבא	___	**ג.** קריה + שמונה

4. בת ים	____	**ד.** ראש + עין
5. ראש העין	____	**ה.** פתח + תקווה
6. קריית שמונה	____	**ו.** כפר + סבא

10 חלק י׳ – פרק 3 • שמות יישובים מצוירים – השלמות

השלימו את המילה החסרה.

1. ציור של זיכרון (למשל תמונה ישנה) ושם יעקב מרמז על היישוב _____

2. ציור של אבן פינה בבניין מרמז על היישוב _____

3. ציור של דגל או נס לצד הכיתוב ציון מרמז על היישוב _____

11 חלק י״א – פרק 3 • שמות יישובים מצוירים – הבנה ויישום

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה איור הכי מתאים לייצג את היישוב 'בית שמש'?

א) ציור של בית ושמש בשמיים ב) ציור של ים וחוף ג) ציור של הר גבוה ד) ציור של עץ פרי

2. מהי הדרך הנכונה לפענח ציור של יישוב באתר?

א) לנחש שם אקראי בלי לבדוק ב) לזהות את הפריטים בציור ולחבר אותם למילים

ג) לקרוא רק את שם היוצר בתמונה ד) לדלג ישר לתשובה בלי לחשוב

3. ציור שמראה ילדה קטנה ולידה ים מתאים לאיזה יישוב?

א) בת ים ב) ראשון לציון ג) הרצליה ד) אשדוד

12 חלק י״ב – פרק 4 • חידות רבוס – מה זו חידת רבוס

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בחידת רבוס מופיעה תמונה ולצידה רמז שעוזר לפענח את הפתרון	☐	☐
2	הפתרון המלא של החידה מופיע תמיד ליד הרמז, עוד לפני הניסיון לפתור	☐	☐
3	חידות הרבוס באתר עוסקות בין היתר בבחירות, מקומות, צמחים וחגים	☐	☐
4	כדי לפתור חידת רבוס על שם יישוב צריך להכיר מילים ושמות מהחיים היומיום	☐	☐

13 חלק י״ג – פרק 4 • חידות רבוס – פענוח לפי רמז

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. חידת רבוס מציגה ציור של באר מים ואחריו הספרה 7 – מהו היישוב?

א) תל אביב ב) באר שבע ג) כפר סבא ד) רעננה

2. חידת רבוס מציגה כפר קטן ואחריו איש מבוגר – מהו היישוב?

א) נתניה ב) חיפה ג) כפר סבא ד) הרצליה

3. השם 'תל אביב' בחידת רבוס מתחלק באיור לשתי מילים נפרדות – אילו?

א) הר וים ב) תלולית ועונת האביב ג) בית וגינה ד) כביש ורחוב

4. חג שבו השם מתחלק באיור לציור של ראש ואחריו לוח שנה – מהו החג?

א) ראש השנה ב) סוכות ג) פסח ד) שבועות

14 חלק י"ד – פרק 4 • חידות רבוס – יצירת חידה

השלימו את המילה החסרה.

1. בחידת רבוס על פרח החמנייה אפשר לצייר שמש כרמז להברה שהיא המילה _____

2. בחידת רבוס שבה מצוירת באר ואחריה הספרה שבע, הפתרון הוא היישוב _____

15 חלק ט"ו – פרק 4 • חידות רבוס – חידה משלי

ענו בקצרה.

1. בחרו שם יישוב, חג או צמח המורכב משתי מילים, ותארו בשתי עד שלוש שורות איך הייתם מציירים אותו כחידת רבוס, כולל הרמז שהייתם נותנים

16 חלק ט"ז – פרק 5 • מילים בתחומי חיים (אוכל, מקצועות, גוף, בית ספר, טבע) – מילים במשמעות כפולה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. למילה 'קצב' (שם המקצוע של מי שחותך בשר) יש גם משמעות נוספת. מה היא?

א) מקצב, ריתמוס במוזיקה ב) סוג של ירק ג) כלי נגינה ד) סוג של לחם

2. המילה 'שן' מתארת חלק בפה, אבל גם...

א) פסגה חדה של הר ב) סוג של פרי ג) כלי מטבח ד) שם של מקצוע

3. המילה 'עין' מתארת איבר בגוף, ובנוסף יכולה לתאר...

א) מעיין מים בטבע ב) כלי עבודה של נגר ג) סוג של תבלין ד) שם של חג

4. המילה 'רגל', מלבד האיבר בגוף, היא גם שם נרדף ל...

א) חג עלייה (כמו פסח, שבועות וסוכות) ב) כלי מטבח ג) סוג של עץ ד) מקצוע

17 חלק י"ז – פרק 5 • מילים בתחומי חיים (אוכל, מקצועות, גוף, בית ספר, טבע) – ניבים עם איברי גוף

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. לב זהב	___	**א.** מישהו שמקשיב ברצון ובתשומת לב
2. אוזן קשבת	___	**ב.** אדם טוב ונדיב
3. לשים יד	___	**ג.** לחשוב קשה כדי למצוא פתרון
4. לשבור את הראש	___	**ד.** לעזור במשהו

18 חלק י"ח – פרק 5 • מילים בתחומי חיים (אוכל, מקצועות, גוף, בית ספר, טבע) – השלמת ניבים

השלימו את המילה החסרה.

1. במבחן הקשה היא _____ את הראש כדי למצוא פתרון.

2. המורה האזינה לתלמידים באוזן _____ , כמו שאומר הניב.

19 חלק י"ט – פרק 5 • מילים בתחומי חיים (אוכל, מקצועות, גוף, בית ספר, טבע) – כתיבה ויישום

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו מילה מתחום הטבע בעלת שתי משמעויות (למשל דבורה, נמלה או ורד) וכתבו שני משפטים קצרים שבכל אחד המילה מופיעה במשמעות אחרת.

2. כתבו משפט אחד שבו מופיע הניב 'לשים עין על' במשמעותו האמיתית (לשמור, להקפיד) ולא במשמעות המילולית.

3. בחרו שם של מקצוע (כמו סנדלר, נגר או קצב) ובדקו: האם לשם המקצוע יש גם משמעות נוספת בעברית? כתבו את שתי המשמעויות.

20 חלק כ' – פרק 6 • יצירה עצמית: תכנון ציור לביטוי – הבנת הרעיון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בציורי הביטויים מציירים את המשמעות המילולית (הפשוטה) של הניב, ולא את המשמעות המליצית שלו	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
2	מטרת המשחק היא לנחש, מתוך הציור המצויר כפשוטו, מהי המשמעות האמיתית (המליצית) של הביטוי	☐	☐
3	ציור לביטוי לשבור את הקרח יכול להראות אדם שובר קרח אמיתי בפטיש	☐	☐
4	אפשר לבחור לציור כל ביטוי, גם כזה שאף אחד לא מכיר, והציור עדיין יהיה מובן	☐	☐
5	כדי שהציור יהיה ברור וכיפי לפענוח, עדיף לצייר את המשמעות המליצית ולא את הפשוטה	☐	☐

כרטיס יציאה

תן/י דוגמה לניב אחד מהחוברת והסבר/י את ההבדל בין המשמעות המילולית למשמעות האמיתית שלו

בחר/י מילה דו-משמעית מהחוברת וכתוב/כתבי שני משפטים – בכל אחד במשמעות אחרת

איזו חידה או תרגיל בחוברת היה הכי מאתגר עבורך? מה עזר לך לפתור אותו?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀